

PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

PROCURATURA GENERALĂ

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73, MD-2001, Tel.: /373 22/ 828 373
www.procuratura.md / e-mail: proc-gen@procuratura.md

22 aprilie 2025 nr.4-2d/25-147

Ministră a Justiției

Stimată doamnă Ministră,

Urmare a analizei Legii nr. 74/2025 *cu privire la Curtea Constituțională* (publicată în *Monitorul Oficial* la 17.04.2025) s-a constatat că, Procurorul General a fost exclus din lista subiecților cu drept de sesizare a Curții Constituționale, atribuție care a fost acordată prin Legea nr. 317/1994 *cu privire la Curtea Constituțională* și a perpetuat începând cu anul 1995.

La subiect, pentru excluderea acestei omisiuni și în scopul fortificării mecanismelor de protecție constituțională, restabilirii echilibrului instituțional și corelării cadrului normativ național cu practica legislativă și constituțională anterioară, Procuratura Generală a elaborat un proiect de lege privind amendarea Legii nr. 74/2025 *cu privire la Curtea Constituțională*.

În context, ținând cont de prevederile pct.6 subpct.2) și pct.7 subpct.1) din *Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr.698/2017*, a pct.40 din *Regulamentul Guvernului* aprobat prin *Hotărârea Guvernului 610/2018*, dar și a prevederilor art.23 alin.(1) din *Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative*, expediem proiectul de Lege menționat *supra*, cu propunere de promovare avizare și expertizare.

Anexe:

- proiectul de lege pe o filă;
- nota de fundamentare la proiectul de lege pe 3 file.

Cu respect,

Procurorul General

/semnat/

Ion MUNTEANU

L E G E
pentru modificarea unor acte normative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 74 din 10.04.2025 cu privire la Curtea Constituțională (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, Nr. 187-189 art. 217), se modifică după cum urmează:

Articolul 25 alineatul (1) se completează cu litera f¹) cu următorul cuprins:
„f¹) Procurorul General;”

Art. II. - (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative este elaborat de Procuratura Generală.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Scopul prezentului proiect de lege constă în restabilirea dreptului Procurorului General de a sesiza Curtea Constituțională, în vederea exercitării controlului constituționalității legilor/prevederilor legale, prin modificarea corespunzătoare a *Legii nr.74/2025 cu privire la Curtea Constituțională*.

Relevanța constituțională a rolului Procuraturii

Potrivit art.125 alin.(1) din Constituție, ***Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, care contribuie la înfăptuirea justiției și la apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului, nu doar prin proceduri penale, ci și prin alte mijloace prevăzute de lege.***

Prin urmare, excluderea Procurorului General din lista subiecților cu drept de sesizare a Curții Constituționale constituie o limitare a atribuției sale constituționale de protejare a interesului public și a valorilor fundamentale ale statului de drept, în special în contextul reglementării și aplicării normelor cu impact direct asupra drepturilor omului și justiției.

Cadrul normativ anterior și incoerența legislativă

Conform Legii nr.317/1994, începând cu anul 1995, Procurorul General a fost un subiect tradițional cu drept de sesizare a Curții Constituționale. Acest drept a fost exercitat în mod constant și cu relevanță practică, reflectând rolul Procuraturii în asigurarea respectării normelor constituționale.

Totuși, prin Legea nr.74/2025, Procurorul General a fost exclus fără o justificare explicită din lista subiecților cu acest drept. În lipsa unei motivații temeinice, această omisiune apare ca fiind nejustificată, disproporționată și contrară echilibrului instituțional consacrat de Constituție.

Atribuțiile legale ale Procuraturii în sprijinul constituționalității:

Potrivit art.8 alin.(3) lit.e) și g) din *Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură*, „*Procuratura Generală are următoarele atribuții:*

e) generalizează și contribuie la unificarea practicii în domeniul exercitării și conducerii urmăririi penale și al reprezentării învinuirii în instanța de judecată;

g) participă la implementarea unitară a politicii naționale și internaționale a statului în materie penală;”.

De asemenea, art.11 lit.i) din aceeași lege recunoaște expres atribuția Procurorului General de a sesiza Curtea Constituțională, „*în condițiile legii*”.

Această formulare subliniază o voință legislativă deja exprimată privind calitatea Procurorului General de subiect de sesizare, ce trebuie armonizată cu norma specială – articolul 25 din *Legea cu privire la Curtea Constituțională*.

Această incongruență între legea specială (Legea nr.74/2025) și legea organică (Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură) este de natură să creeze confuzie și instabilitate juridică, afectând buna funcționare a instituțiilor și limitând accesul la controlul de constituționalitate.

Argumente de oportunitate

Necesitatea consolidării mecanismului de control constituțional.

Curtea Constituțională are rolul de a garanta supremația Constituției. Cu cât este mai diversificată lista subiecților cu drept de sesizare, cu atât crește capacitatea instituțională de prevenire a încălcărilor constituționale, în special a celor cu impact sistemic.

Procurorul General, prin natura atribuțiilor și poziției sale instituționale, dispune de acces direct la informații relevante privind disfuncționalitățile, carențele, lacunele ori vidurile legislative apărute în aplicarea legii — în special a normelor de drept penal și procesual-penal, însă fără a se limita la acestea — aflându-se astfel în poziția optimă pentru a identifica și sesiza norme contrare Constituției.

Această capacitate contribuie în mod esențial la respectarea principiului separației și echilibrului puterilor în stat, prin asigurarea unui control suplimentar asupra constituționalității actelor normative.

Mai mult, Procurorul General, prin natura funcției și prin poziționarea sa în cadrul autorității judecătorești, este un actor instituțional echidistant în raport cu celelalte ramuri ale puterii, ceea ce îl face un garant indispensabil al echilibrului constituțional. Excluderea sa reduce pluralismul instituțional în mecanismul de sesizare a Curții și afectează diversitatea unghiurilor de evaluare a constituționalității actelor normative.

În concluzie, excluderea Procurorului General din lista subiecților cu drept de sesizare a Curții Constituționale prin Legea nr.74/2025 constituie o regresie în ceea ce privește mecanismele de protecție constituțională, echilibrul instituțional și garantarea interesului public.

Prin urmare, se impune modificarea cu celeritate a legii menționate și reincluderea Procurorului General în lista subiecților înzestrați cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională, pentru a asigura coerența sistemului juridic, respectarea atribuțiilor constituționale ale Procuraturii și funcționarea efectivă a statului de drept.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de lege are ca obiectiv general consolidarea mecanismului de control al constituționalității legilor, prin extinderea subiecților cu drept de sesizare a Curții Constituționale. În mod concret, se urmăresc următoarele obiective specifice:

- Restabilirea unui echilibru instituțional între autoritățile statului, prin recunoașterea rolului constituțional al Procurorului General în protejarea legalității și a interesului public.
- Asigurarea unei protecții mai eficiente a ordinii constituționale, prin valorificarea expertizei Procuraturii în identificarea normelor neconstituționale, în special în domeniul dreptului penal și procesual-penal.
- Corelarea cadrului legal național cu practica legislativă și constituțională anterioară anului 2025, menținând coerența și continuitatea funcțională a instituțiilor publice.
- Evitarea vidului instituțional și a blocajelor în sesizarea Curții Constituționale.

Prin urmare, proiectul de lege se rezumă la următoarea intervenție normativă:

Articolul 25 alineatul (1) se completează cu litera f¹) cu următorul cuprins:
„f¹) Procurorul General;”

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Nu există opțiuni alternative.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1 Impactul asupra sectorului public

Intervenția legislativă propusă — respectiv reincluderea Procurorului General în lista subiecților cu drept de sesizare a Curții Constituționale — va avea un impact pozitiv și echilibrat asupra sectorului public, consolidând funcționarea democratică a instituțiilor și eficiența mecanismelor constituționale de control. Această modificare are următoarele efecte principale asupra sectorului public:

Întărirea capacității instituționale de apărare a ordinii constituționale.

Prin accesul direct al Procurorului General la Curtea Constituțională, sectorul public beneficiază de un mecanism suplimentar de prevenire și corectare a disfuncționalităților legislative. Această intervenție permite identificarea timpurie a normelor contrare Constituției și sesizarea promptă a acestora, contribuind la stabilitatea legislativă și coerența normativă.

Creșterea calității actului legislativ și a politicilor publice.

Participarea activă a Procuraturii Generale în controlul constituționalității, în special în domeniul penal și procesual-penal, permite semnalarea incoerențelor sau lacunelor legislative care afectează drepturile fundamentale și buna administrare a justiției. Aceasta determină un feedback valoros pentru legiuitor și alte autorități publice, conducând la îmbunătățirea calității normelor adoptate.

Consolidarea încrederii în instituțiile statului.

Într-un climat de transparență și echilibru instituțional, includerea Procurorului General ca subiect cu drept de sesizare transmite un semnal clar privind angajamentul statului pentru respectarea Constituției și protejarea interesului public. Acest fapt contribuie la consolidarea încrederii cetățenilor în capacitatea autorităților de a apăra valorile democratice și de a interveni eficient în fața unor potențiale abuzuri normative.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Proiectul de lege nu implică cheltuieli financiare suplimentare asupra bugetului sectorului public.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Modificarea propusă prin proiectul de lege privind reincluderea Procurorului General în lista subiecților cu drept de sesizare a Curții Constituționale nu a avea un impact direct semnificativ asupra sectorului privat, însă acesta poate genera efecte indirecte care contribuie la stabilitatea și predictibilitatea mediului de afaceri.
4.4. Impactul social
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil.
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil
5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Modificările propuse în proiectul de lege implică modificarea Legii nr.74 din 10.04.2025 cu privire la Curtea Constituțională (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, Nr. 187-189 art. 217).